

ELEKTRONICKÝ A PISANÝ FOLKLOR BRNA

„VÝZNAČNÝM FAKTOREM PRO VÝVOJ LIDOVÉ KULTURY SE HLAVNĚ ZA POSLEDNÍCH DVĚ STĚ LET STALY PROMĚNY KOMUNIKAČNÍHO SYSTÉMU. [PŘI ŠÍŘENÍ LIDOVÝCH JEVŮ] ZÍSKÁVALO STÁLE VĚTŠÍ MÍSTO PÍS-MO, TISK, KNIHA A VE 20. STOLETÍ NOVÉ AUDIOVIZUÁLNÍ PROSTŘEDKY, ROZHLAS, FILM, TELEVIZE, GRA-MOFON A MAGNETOFONOVÝ ZÁZNAM... VYTVÁŘEL SE JINÝ KULTURNÍ SYSTÉM; TEN SE ZAPOJOVAL NE-JEN DO MÍSTNÍCH TRADIC A KULTURY, ALE PŘEDEVŠÍM DO ŠIRŠÍCH NÁRODNÍCH A MEZINÁRODNÍCH VA-ZEB. POSTUPNĚ VZNIKALA KULTURA GLOBÁLNÍ, CELONÁRODNÍ A ZČÁSTI I KOSMOPOLITNÍ. AVŠAK I PŘI TÉTO LINII VÝVOJE SI ŽIVOT A LIDOVÁ TRADICE V BRNĚ UDRŽOVALY ČETNÉ VLASTNÍ A LOKÁLNÍ RYSY.“

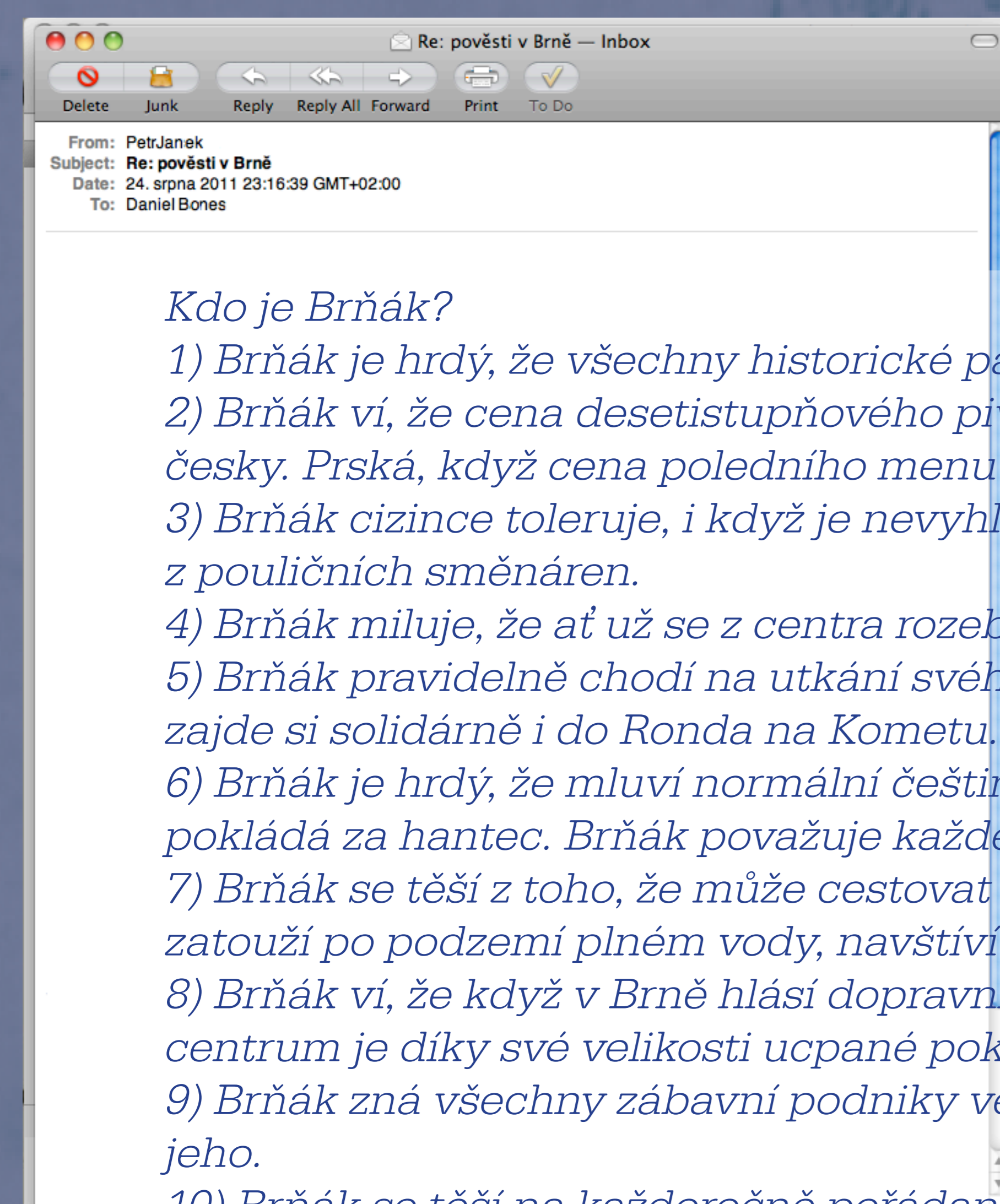
Oldřich Sirovátka: *Povaha a kořeny lidové kultury na Brněnsku. Město pod Špilberkem. O lidové kultuře, tradicích a životě lidí v Brně a okolí. Brno: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR 1993.*

Foto: Petr Lukáš, 2011

Zajímavou a v Brně na poměry celé ČR nebývale rozvinutou tradici představují nápisy oslavující získání vysokoškolského titulu absolventy Vysokého učení technického na Palackého vrchu. Tato ritualizovaná a periodicky se sebeobnovující tradice patří k nejdynamičtějšímu typu slovesného folkloru současnosti: folkloru studentů a mladých lidí.

Elektronický neboli internetový folklor je fenomén, který v posledních deseti letech takřka vytlačil tradičnější formy kancelářského folkloru rozmnožované na kopírovacích zařízeních. Přestože jde o globální fenomén, celá řada textů je srozumitelná jen v místních kulturních kontextech, jako například tato internetová definice obyvatele Brna.

Kdo je Brňák?

- 1) Brňák je hrdý, že všechny historické památky svého města dokáže oběhnout za tři hodiny a stojí ho to dohromady padesát korun.
- 2) Brňák ví, že cena desetistupňového piva v běžných restauracích včetně centra nepřesahuje hranici 16 Kč a všechny nápisy jsou jednojazyčné – tudíž česky. Prská, když cena poledního menu přesahuje padesátikorunu.
- 3) Brňák cizince toleruje, i když je nevyhledává a protože mu nic nepřinášejí, nijak se před nimi neponižuje ani je neodírá. Nejraději má Araby a Turky z pouličních směnárén.
- 4) Brňák miluje, že ať už se z centra rozeběhne na jakoukoliv stranu, vběhne do lesa či na pole dřívě, než mu dojde dech.
- 5) Brňák pravidelně chodí na utkání svého oblíbeného fotbalového mužstva, i když už 20 let nedokázalo nic kloudného vyhrát. Když dost mrzne a je led, zajde si solidárně i do Ronda na Kometu.
- 6) Brňák je hrdý, že mluví normální češtinou. Nic nenatahuje, nic nezasekává. Používá deset slov, která nejsou známá zbytku republiky a která díky tomu pokládá za hantec. Brňák považuje každého, kdo hovoří pouze uměle vytvořeným, nesrozumitelným hantecem, za mimozemšťana a idiota.
- 7) Brňák se těší z toho, že může cestovat na povrchu, protože zná pouze padesátimetrový podchod pod Hlavním nádražím a i ten se dá obejít. Když už zatouží po podzemí plném vody, navštíví nedaleký Moravský Kras, kde nenajde průvan a koleje, ale pramíčky a krápníky.
- 8) Brňák ví, že když v Brně hlásí dopravní špičku, jsou ucpány ulice Milady Horákové, Koliště, Pekařská, Husova, Cejl a výpadovka na Prahu. Samotné centrum je díky své velikosti ucpané pokaždé, když do něj vjedou více jak dvě auta zásobování.
- 9) Brňák zná všechny zábavní podniky ve městě jménem a ví přesně, kde leží. Jediný zádrhel tkví v tom, že personál těchto podniků zná jménem také jeho.
- 10) Brňák se těší na každoročně pořádanou Velkou cenu silničních motocyklů. Sám ovšem stojí za plotem, protože nemá na vstupenku a kysele hledí na fronty před veřejnými domy.
- 11) Brňák je oprávněně přesvědčen, že se v jeho rodném městě nachází jediné opravdu užitečné výstaviště v České republice. Proto nikam nejezdí a čeká, až mu nové trendy ukáží ostatní na BVV. Sám má ovšem jen povrchní přehled o tom, která akce na veletrhu zrovna probíhá.
- 12) Brňák trpí panickou hrůzou z jedinců pilotujících auta s vyškovskou poznávací značkou. Toto malé moravské město se dvěma světelnými křižovatkami produkuje řidiče neschopné řešit elementární dopravní situace a způsobující dramatické řetězové havárie i při pojiždění na parkovišti.
- 13) Brňák celý večer zasvěceně hovoří o skvělé úrovni brněnského vysokého školství, aby se druhý den vztekal až k pláči, že ho nevezli na Karlovu univerzitu.
- 14) Brňák si pochvaluje možnost koupání ve svém městě a nikdy neopomene zdůraznit úžasné vyžití u brněnské přehrady i když ví, že voda v ní dokáže během několika minut zničit kovový trup tamního výletního parníku.
- 15) Brňák má pocit, že žije ve velmi pěkném městě. Proto na všechna ostatní plive špinu a když se vrací po D1 domů, tváří se, že bohunické paneláky neexistují.
- 16) Brňák ví, že jeho město se rozhodně nevyznačuje anonymitou. Ať se vyhýbá komu chce a jak chce, dřívě či později na sebe narazí na České. Je to pozitivní jev, pokud na dotyčného ztratil číslo a negativní v případě, že mu před časem odloučil manželku.

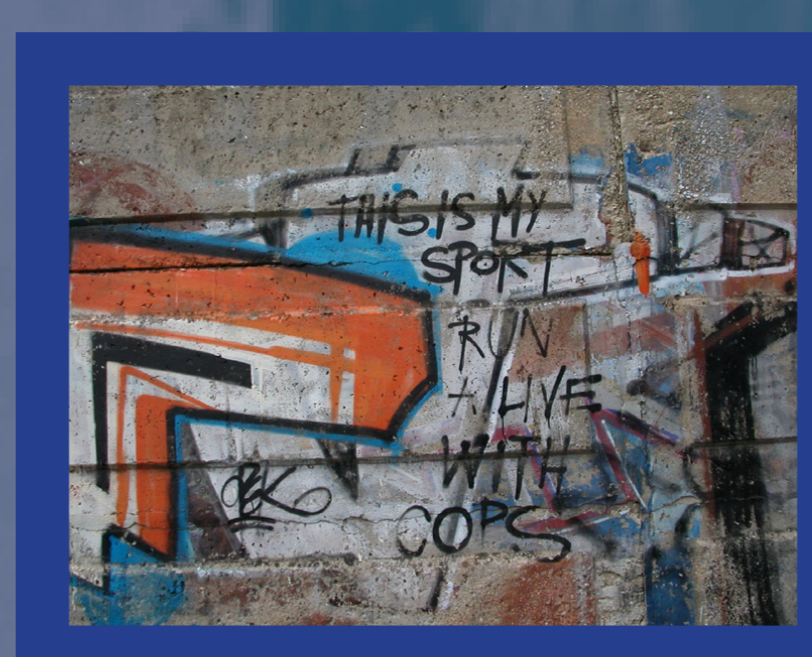

Foto: Libor Svoboda z projektu www.Napisy.nazory.cz

Některé soudobé folklorní formy se přizpůsobily současné společnosti natolik, že jsou místo tradičního ústního podání šířeny i písemnou formou. Přechodovou formu mezi folklorními nápisy na zdech a protofolklorními texty tvoří například nápisy, vyfotografované v Brně v roce 2006, které reagují na aktuální osobní i celospolečenská témata a problémy.